

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

לא.

עין משפט נר מצוה

נר א מ"י פ"ו מהל' עירובין
הלכה י' טו"ש א"ח
מימן טע פ"א א'
נה ב מ"י פ"א מהלכות
עירובין הלכה טו.

רב ניסים גאון

שנילושה במי פירות. עיקרו
הוא שאמר הכתוב מכל
האכול אשר יאכל אשר יבא
עליו מים טמא. וכך
פירשוהו אין לו אלא מים,
הטל והיון והשמן והדם
ההדבש והחלב מנין ת"ל וכל
מקוה. יבול מי תורס ומי
רמונים ושאר כל מיני פירות
שיש להם שם לוי, ונתל'
מים, מה מים מיוחדים שאין
להם שם לוי אף אני מרבה
הטל והיון והשמן והדבש
החלב שאין להם שם לוי,
ומוציא מי תומים ומי רמונים
ושאר כל מיני פירות שיש
להם שם לוי. ועוד כמה
שאר הכתוב אחר כן וכי
יתן מים על זרע, ואמר
בפירושו היה זה בא ללמד
על השרץ שלא יטמא את
הדברים אלא לאחר הכשר
מים, מנין לעשות שאר
משקין כמים, ת"ל מים, מים
אמורין למעלה ומים אמורין
למטה, מה מים אמורין
למעלה עשה בהן שאר
משקין כמים אף מים
האמורין למטה עשה בהן
שאר משקין כמים. וזו ראייה
על כל המשקין שנידונין
בהכשר מים. ומאי היא ד'
מבאן כן פירושם עוד
במשנת מכשירין בפרק ו', ד'
משקין חו הטל והיון והשמן
והדם והחלב ודברים, וזו ראייה
ואמרו תלדות למים היוצא
מן העין ומן האוזן.
ובתוספתא שבת גרסי מנין
לדם שהוא משקה שנאמר
והדם והחלב ודברים, ומנין ליתן
הדם חללים ישוהו. ומנין ליתן
הדם משקה שנאמר ודם
ענב תשתה חמר. מנין לדרבם
שהוא משקה שנאמר ויניקהו
דבש מטלע. מנין לשמן
שהוא משקה שנאמר משתה
שמינין משתה שרמים. מנין
לחלב שהוא משקה שנאמר
ותפתח את נאד החלב
ותשקהו, מנין לטל שהוא
משקה שנאמר וימן טל מן
הגהו מלא הספל מים. מנין
לדם נידה שהוא משקה
שנאמר מקור מדוה, ואמר
ביום ההוא יהיה מקור נפתח.
מנין לדרבמט עין שהוא
משקה שנאמר ותשקהו
בדמעות שילש, ואמר
ותנפפניו יזלו מים. כל אלו
שכתובים הם שקריים
משקה, אבל מי פירות יצאו
מכלל אלו המשקין ואינם
מכשירין את הדברים
לטמאה. ואהא נמי
בתוספתא משריין מי פירות
מטמאין ולא מכשירין.
ובתוספתא עקצני עיטת
שנילושה במי פירות טהורה
אין לך שמחוב
לאוכלין (א) אלא משקין.
ובמסכתא דחלה עיטת
שנילושה במי פירות חייבת
בחלה ונאכלת בידי
מטמאת. ובמס' תרומות
נמי שנינו וחכמים אמרים
תעלה ותאכל יקרידם או
קליות או תלוש במי פירות.
ואיתת נמי בתלמוד בבורות
בפרק הלוקח בהמה. ובבב'
בפי' לא יתפור איהא
מאדאקטין ותירוק ליה דהוה
ליה דבר שהוא מקבל
טומאה ואינו חוצץ. ופרקיין
בשנילושה במי פירות. היכי
מיה לה בשטויי כלי עץ
דלא מקבלי טומאה. עיקר
דילה במשנה במס' עקב

קמני צבירימא דמייתי צמיר צפרק כהן גדול (דף נה.) ר' יוסי צבירי
יהודה אומר מיצה שהיתה מלאה כלים וזקה צאהל המת טומאה ואם
היתה מונחת טהורה וא"ת למ"ד אהל זרוק לא שמייה אהל מה היו
מועילים לתלות שחתת המינוקות מפני קצר התהום כדאמר צפרק
הישן (סוכה ד' נה.) הא אהל זרוק
הוא ואומר ר"ת שיצבור שלא היו
מציאין לתלות אלא שורים שכריסם
רצבה כדל"ר יהודה הסס והשורים
רצמנא קרינאו אהל דמתיב ובעממות
וגדים סתוככני (איוב י' ורש"י)
מפרש לתלות על גב שורים לכ"ע
הו אהל דמנן צאהלות (פ"ו מ"ה) אדם
וכלים נעשים אהל לטמא אהל לא
לטהר פירוש מציאין טומאה ואין
מפסיקין צין טומאה שחתמיהם
לכלים שעליהם ולא מיידי צאדם
וכלים שעשים עמנן אהלים אהל
דמפרש הסס כגון נדבך של אצנים
או לתלות על האדם או על הכלים
דמפרש הסס כגון נדבך של אצנים
או לתלות על האדם או על הכלים
אפילו כלי גללים וכלי אצנים וכלי
אלמה ומשמע דקצר דאהל זרוק לא
שמייה אהל דאי שמייה אהל כשתנן
הנדבך על גבי הכלים אמאי לא יתיה
חצוב אהל להפסיקו ואל כלי עמנן
נעשה אהל להפסיקו כשאינו מקבל
טומאה כגון שדה מיצה ומגדל למ"ד
שמייה אהל וקמני סיפא נתון על גבי
אצנים שאינם כלים או על דבר שיש
צו רוח חיים דומיא לשוורים צפרק
הישן (סוכה ד' נה.) טומאה תחתיה
כלים שעליו טהורין כו' משמע דענין
זה הו אהל לכ"ע: **הריב אורי**
בשידה תיבה ומגדל. פירש נהי דלר'
יהודה איכא תקנה אפילו צבית
הקצרות על ידי שדה מיצה ומגדל
וצקצר יחידי נמי שגורו (ש) שמופס ד'
אמות סבירי משום הרחקה כ"ש
דמאי אויל צבירה מיצה ומגדל
ולקמן פריך מאי טעמיהו דרבנן
צקצר יחידי נהי דצבית הקצרות

גדול לא היו תלינה הכא * דלא הויה אלא הרחקה אמאי פליגי הא
מאי אויל צבירה מיצה ומגדל דאין לך הרחקה גדולה מזו:
בשרא הובשרה. ולספרים דגרסי או שנילושה צמי פירות
ה"פ צנאל הובשרה כגון שעירי צפירות או צפת
שנילושה צמי פירות: **בפשוטי** ב"י עין. משמע דלא מקבלי
טומאה אפילו מדרבנן וכן תנן בצמס' כלים (פ"ג מ"ה) ומייתי לה צ"כ
דשנת (ד' טו.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם
טמאין וע"כ פשוטי טהורים אפי' מדרבנן דכלי זכוכית אפילו
יש להן צבית קצול אין להן טומאה אלא מדרבנן כדאמר צבית
וכן משמע צבית דוכתי דטהורין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן
וקשה דבהמוכר צבית (צ"ב דף קא.) אומר שאני פשוטי כלי עץ
מדרבנן גבי דף של נחתומין והתם לא אייתי צהיך דחזו
מדרסות דהנהו מקבלי טומאה דאורייתא דכל המטמא מדרס
מטמא טומאת מת כדילפינן צ"כ פ"ג (דף נה.) ק"ו מפרים קטנים
וראו להניח עליהם חפלים גורו רבנן עלייהו טומאה משום דדמו למקבלי כלי עץ אצל פשוטי כלי עץ שאינם רחצים טהורין
אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נחתומים וכיוצא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גורו רבנן בהן טומאה כדמוכח בתורת
כהנים צפרשת ציום השמיני דממעט סולם וקולב מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרצה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה ראית
ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ומשמשי שימושי כו' וע"כ כשאין רחויין למדרס איירי מלכל נקט כסא ומטה ועוד
דמוכל המשכב ה"ל לצביינה וכשאין להן צבית קצול נמי איירי מלכל קאמר מה שק מוטלגל מלא וריקן אלמא מקבלי טומאה מדרבנן
ואף על גב דדריש מקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר דרשה דרשינן למא שק מוטלגל מלא וריקן וכמה דרשות יש צת"כ דהוי
רק אסמכתא ותדע צפרק שתי הלחם מנחות דף ק"ו: א) אומר רבי יוחנן לדברי האומר מסקרת למטה היתה פ"י צרגליה ולא צוולחן
טבלא המתהפכת טומאה כדרשין מעל השולחן מלכל טהור מלכל שאינה טהורה ואלמלא היתה טבלא המתהפכת
מציגי לך דל מקדש מקבל טומאה לפי שיש לו צבית קצול וז"ל קרא דטהור מכלל שהוא טמא שהיו מגביהין אותו לעולי רגלים
שלא תאמר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי מציגי תיפשוט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בעלמא היא כדפרישית והא דמשמע התם
דטבלא המתהפכת עדיפא לקבל טומאה דאורייתא משאר פשוטי כלי עץ היינו דכפ"ה משום דראוי להשתמש מנ' דרדין:

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר
היכי אויל בשידה תיבה ומגדל והא כיוון
דאחתא איטמויא לה בשלא הוכשרה או
שנילושה במי פירות והיכי מייתי לה בפשוטי
כלי עץ דלא מקבלי טומאה והא קא מאהיל
דמייתי לה אחוריה (א) אי הכי מ"מ דרבנן
קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה
* מכלל דר' יהודה סבר מותר קסבר מצות
לאו ליהנות ניתנו אלא (א) הא דאמר רבא
מצות לאו ליהנות ניתנו לימא כתנאי אמרה
לשמעתיא אמר לך רבא אי סבירא להו
דאין מערבין אלא לדבר מצוה רבול עלא
מצות לאו ליהנות ניתנו והבא כהא קמילגי
מ"ם אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ם
מערבין אפילו לדבר הרשות אלא הא
א דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר
מצוה לימא כתנאי אמרה לשמעתיא אמר
לך רב יוסף רבול עלא אין מערבין אלא
לדבר מצוה הרבול עלא מצות לאו ליהנות
ניתנו ובהא קמילגי מ"ם (א) כיון דקנה ליה
עירוב לא ניחא ליה דמינטרא ומ"ם * ניחא
ליה דמינטרא דאי איצטרך אבל ליה:
בתנאי = מערבין ברמאי ובמעשר ראשון
שנמלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפרדו
והכהנים (א) בחלה אבל לא בטבל ולא במעשר
ראשון שלא נמלה תרומתו ולא במעשר
שני והקדש שלא נפרד: **גבו'** דמאי הא
לא חזי ליה מיגו דאי בעי מפקר להו
לנכסיה והוי עני וחוזו ליה השתא נמי חזי
ליה * דתנן מאבילין את העניים הגאון
ואת

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר. וכ"ס צחולין דאי נמי
מינטמו חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזי ליה אפשר
למעבד תקנתא דמפרש ואזיל. ודוקא נקט טהור צטהורה אבל
צטמאה לא דלא חזי ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא
צטהורה נמי לא דלא חזי ליה: **היכי**
אויל צבירה סיבה ומגדל והא כיוון
דאחתא מיטמאי ליה. כלומר נהי דלר'
יהודה אפילו צבית הקצרות איכא
תקנתא למיזיל צביתה סיבה ומגדל
וכ"ס קצר יחידי שיכול לעמוד אלא
אלא מיהא תרומה מתי אצמיה התם
מטמא צביהלו של קצר: צמי פירות.
שאין מכשירין: והיכי מייתי לה.
לאוכלה דהא רבי יהודה ראי לאוכלו
צמי מדנקט טהור צטהורה ולא
אכשר טמא צטהורה משום דחזי
לאחרני ועוד מדמני צמתיתין לחון
ולאכול: צפשוטי כלי עץ דלא מקבלי
טומאה. אצל צמידי דמקבל טומאה
לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אצל
הטומאה דמיטמא מחמת האל ומטמא
ליה לאדם וטמא אסור צטרומה
טהורה וקאי עליה צמיתה ופע"ג דלית
בה פותחא טפה דמייתי ליה אחוריה (א)
דמפרש לקמן ק"ל (צבנת דף י' א'
צ"ח) דבר טמא. לא
המירו כמנס לנלט חוץ
למחוס ע"י עירוב אלא לדבר
מטה (לקמן פ"ג.) לא ניחא
ליה דמינטרא. לא איכפת
ליה צמיתיה, ואשתמא ליה
משהיה מקבילא אלא קמית
עירוב לחוריה והיה לאו
הנאה היל, דלון מערבין
צמתיתין אלא לדבר מטה
מזול לאו ליהנות ניתנו
(לקמן ע"ה.) מאבילין את
העניים ברמאי. לרוב עמי
האלך מעשריה הם ומוחלה
דלעול ע"י צמיתיה אלא (בכרות ה')
ולעול (א) טעמיהו כספק
טבל וצמי מים ואשתמא לא
העמוד דכריס (סוכה ה'ה')

העמוד דכריס (סוכה ה'ה')
לא איכפת עליהם מפני
שאינם נחתו על פתח עמי
האלך וסמכו על שרוב עמי
האלך מעשרין (שבת פ"ה.)

גליון הש"ס

גב' מבבל דר"ה סבר מותר
מצות לאו ליהנות. עיי'
לקמן דף ע"ב ע"ב ע"ב ד"ה
אשירה: תוס' ד"ה וז"ל
אהל זרוק וכו' והש"א
מפרש דלחות. עיי' טורי און
מגינה דף כ"ב ע"א ד"ה הא
מני רבי היל: ד"ה הכי אויל
וכי דלא הויה אלא ההדקה.
עיי' צ"ב דף ק"ה ע"ה מוס'
ד"ה ותו:

מוסף רש"י

מצות לאו ליהנות ניתנו.
לשרא ליהויה להם הנאה
אלא עול על זאריהם נמי
(ד"ה בת.) שתמנן שמינן
לשרא לא ליהנות ניתנו להם,
אלא להם הנאה עול להם
אלא היתה מן היל עליהם
(חורין י' ע"ג.) אין מערבין
אלא לדבר מצוה. לא
המירו כמנס לנלט חוץ
למחוס ע"י עירוב אלא לדבר
מטה (לקמן פ"ג.) לא ניחא
ליה דמינטרא. לא איכפת
ליה צמיתיה, ואשתמא ליה
משהיה מקבילא אלא קמית
עירוב לחוריה והיה לאו
הנאה היל, דלון מערבין
צמתיתין אלא לדבר מטה
מזול לאו ליהנות ניתנו
(לקמן ע"ה.) מאבילין את
העניים ברמאי. לרוב עמי
האלך מעשריה הם ומוחלה
דלעול ע"י צמיתיה אלא (בכרות ה')
ולעול (א) טעמיהו כספק
טבל וצמי מים ואשתמא לא
העמוד דכריס (סוכה ה'ה')

רבינו הגאון

מערבין לכהן טהור בתרומה
טהורה בקבר.... אמרין בהן
טהור היכי עייל בקבר והא
קא משמא. ופרקיין עייל
בשידה תיבה ומגדל כ"י דסי
בריה. ואקשינן תירמה זו
כיון שנהנה על הקבר
ניטמאת. ואקשינן כבר זו של
תרומה במי פירות משריין.
ומי פירות אין מכשירין.
וכיון שלא להטמא ליה א"ת
איטמיי הוא. תוב אמרין
היכי מעייל לה בשידה תיבה
ומגדל, ר' דמפיך יהיה
ושקיל לה מן הקבר הא
איטמי. ושנינו דמייתי לה
בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי
טומאה. והא מאהיל לה כלי
עץ הפשוט צידו אחד עליו
וצידו אחד על הקבר. ותנן
כל המטלגלן המאהילין על
הקבר מביאין טומאה על
האדם הנושאין בערבי
המרדע, והוא טפח. ושנינו
דמייתי לה להא כר
אחוריה דהא כלי עץ
הפשוט דלית ביה ערבי
המרדע. אי הכי אית ליה
אורחא לטמאה אמאי אסרי
רבנן. ואמרין בתן סביר
אסור [לקנות] רבן שבייתה
באיסורי הנאה, שנמצא נהנה
בהם. ואקשינן ובי ר' יהודי
שרי ליהנות מאיסורי הנאה.

(א) גב' וי"מ וי"מ. (ב) דברי יושלמי אלו עיך למעלה קודם ד"ה מערבין.